

II Ca 771/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 września 2020 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu II Wydział Cywilny Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Małgorzata Wiśniewska

po rozpoznaniu w dniu 17 września 2020 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

w postępowaniu uproszczonym

sprawy z powództwa Kancelaria (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K.

przeciwko K. N.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego we Wrześni

z dnia 6 listopada 2019 r.

sygn. akt I C 120/19

I. oddała apelację;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej 450 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Małgorzata Wiśniewska

II Ca 771/20

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 listopada 2019 r. sygn. akt I C 120/19 Sąd Rejonowy we Wrześni oddalił powództwo Kancelarii (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. przeciwko K. N. o zapłatę 2.170 zł z odsetkami ustawowymi od 27 lipca 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, w którym strona powodowa domagała się od pozwanej zwrotu pożyczki. Sąd zasądził od strony powodowej na rzecz pozwanej 917 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od wyroku wniósł powód.

Zaskarżył wyrok w całości.

Zarzucił Sądowi I instancji naruszenie:

1. art. 236 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i zaniechanie wydania postanowień dowodowych odnoszących się do poszczególnych wniosków dowodowych, a przy tym dokonanie oceny tych dowodów w sytuacji, gdy sąd nie może opierać postępowania dowodowego w oparciu o dowody prawidłowo niewprowadzone do postępowania,
2. art. 339 § 2 k.p.c. przez jego niezastosowanie i zaniechanie analizy przedstawionych przez powoda twierdzeń i dopiero po ich negatywnej ocenie przeprowadzenie postępowania dowodowego, w sytuacji gdy w/w przepis przy spełnieniu przesłanek do wydania wyroku zaocznego nakłada „obligatoryjny obowiązek” dokonania oceny twierdzeń powoda,
3. art. 60 k.c. w zw. z art. 29 ust. 1 ustawy z 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (w apelacji określonych jako: przepisy postępowania) poprzez ich błędną wykładnię, a mianowicie przyjęcie iż oświadczenie woli o zawarciu umowy pożyczki dla swej ważności wymaga formy pisemnej, w sytuacji gdy wykładnia w/w przepisów prowadzi do wniosku, że forma pisemna zastrzeżona została jedynie dla celów dowodowych,
4. art. 232 k.p.c. poprzez przyjęcie, że powód nie wywiązał się z obowiązku udowodnienia okoliczności, z której wywodzi skutki prawne, tj. że zawarł umowę przelewu wierzytelności z (...) sp. z o.o., podczas gdy powód przedstawił logiczne, wzajemnie uzupełniające się dowody w postaci dokumentacji dotyczącej umowy pożyczki zawartej przez powoda, której to dokumentacji uzyskać by nie mógł bez zawarcia i wykonania w/w umowy przelewu wierzytelności,
5. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 65 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę materiału dowodowego, co doprowadziło do uznania, że powód nie udowodnił swojej legitymacji procesowej czynnej, podczas gdy z dokumentacji pożyczkowej oraz umowy przelewu wierzytelności z 24 października 2016 r. wraz z załącznikiem, stanowiącej jej integralną część wynika, że doszło do zawarcia umowy pożyczki będącej źródłem zobowiązania, z którego wynika wierzytelność dochodzona pozwem, jak również fakt, że wierzytelność ta była przedmiotem umowy cesji zawartej 24 października 2016 r.,
6. art. 233 § 1 k.p.c., polegające na dowolnej, sprzecznej z zasadami doświadczenia życiowego i wskazaniem wiedzy ocenie materiału dowodowego, przejawiającej się w uznaniu, że analiza załącznika do umowy przelewu wierzytelności z 24 października 2016 r. załączonego do pozwu nie prowadzi do wniosku, że powód zakupił zindywidualizowaną i wymagalną wierzytelność pozwanej w wysokości wskazanej w pozwie, podczas gdy we wskazanym załączniku wierzytelność pozwanego została określona za pomocą takich danych, jak numer umowy oraz części składowe roszczenia, których wysokość odpowiada wartościom zamieszczonym w pozwie, wobec powyższego analiza omawianego załącznika prowadzi do wniosku, że umowa przelewu wierzytelności z 24 października 2016 r. obejmowała „wierzytelność pozwanej”,
7. art. 339 § 2 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie przez sąd, że w sprawie zachodzą uzasadnione wątpliwości w sytuacji, gdy w przedmiotowym stanie faktycznym takie wątpliwości nie wystąpiły, czego skutkiem winno być przyjęcie przez sąd orzekający wskazanych przez powoda twierdzeń „za prawdziwych”,
8. art. 65 § 2 w zw. z art. 510 k.c. w zw. z art. 509 § 1 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. (w apelacji określonych jako: przepisy postępowania) poprzez ich niezastosowanie i dokonanie błędnej wykładni oświadczeń woli stron umowy przelewu wierzytelności złożonych 24 października 2016 r., bez uwzględnienia zgodnej woli stron, co skutkowało przyjęciem, że umowa ta nie została zawarta, pomimo iż z materiału dowodowego w postaci umowy cesji wraz z załącznikiem, przy zastosowaniu prymatu wykładni subiektywnej wynika, że strony umowy wyraźnie określiły zarówno strony jak i przedmiot świadczenia (essentialia negotii), będącego przedmiotem przelewu,
9. art. 773 k.c. (w apelacji określonego jako: przepis postępowania) poprzez błędne przyjęcie, że dokumentem w rozumieniu kodeksu cywilnego jest wyłącznie forma pisemna poświadczona za zgodność z oryginałem, podczas gdy definicja ustawową wskazuje wyraźnie, iż dokumentem jest nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią,
10. art. 5 ustawy z 11 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim poprzez jego niezastosowania i uznanie, że powód nie przedstawił wystraszających dowodów wskazujących na istnienie wierzytelności, ponieważ nie przedłożył

podpisanych dokumentów pożyczkowych, podczas gdy z istoty umowy o kredyt konsumencki zawieranej na odległość, tj. bez jednoczesnej obecności obu stron, przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość, wszelkie dokumenty pożyczkowe, tj. formularze informacyjne oraz umowy pożyczki, są doręczane pozwanemu na trwałym nośniku, a pozwany wszelką dokumentację otrzymał na wskazany przez niego adres e-mail.

Powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 2.170 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania, a także o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Wniósł nadto w apelacji o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego rewidenta.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję według norm przepisanych. Pozwana wniosła o pominięcie wszystkich nowych wniosków dowodowych strony powodowej jako spóźnionych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja była bezzasadna.

Ponieważ sprawa podlegała rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, a sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, to zgodnie z przepisem art. 505¹³ § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego sprowadza się do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku sądu drugiej instancji z przytoczeniem przepisów prawa, w sposób określony w art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c. Uzasadnienie sprowadza się zatem do oceny poszczególnych zarzutów apelacyjnych.

Zarzuty stanowiące przeważającą część apelacji, dotyczące przepisów o wyroku zaocznym, były oczywiście chybione w rozpoznawanej sprawie, gdyż Sąd I instancji nie wydał wyroku zaocznego i nie stosował tych przepisów. W sprawie wydany został w dniu 21 maja 2018 r. nakazy zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym (k. 8 akt), a po wniesieniu przez pozwaną sprzeciwu (k. 12-13 akt) sprawa została przekazana do rozpoznania Sądowi Rejonowemu we Wrześni. Zaskarżony przez stronę powodową wyrok z 6 listopada 2019 r. nie miał cech wyroku zaocznego i niezrozumiałe jest takie określenie tego wyroku w środku odwoławczym, tak samo jak podniesienie zarzutów niezastosowania (niewłaściwego zastosowania) art. 339 k.p.c. Wydaje się, że w tym zakresie środek odwoławczy zawierał treść zapożyczoną z innego pisma procesowego, nieprzystającą do okoliczności sprawy. Ogół tych zarzutów Sąd Okręgowy pozostawił poza zakresem rozpatrywania sprawy, jako pozbawionych znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Jeżeli chodzi o zarzut niewydania przez Sąd I instancji postanowienia dowodowego w przedmiocie dowodu z dokumentów złożonych przez powoda, można uznać jego zasadność w tym tylko zakresie, w jakim sąd nie wymienił w postanowieniu dowodowym z 6 listopada 2019 r. (wbrew zarzutowi apelującego Sąd I instancji wydał bowiem postanowienie dowodowe; zob. protokół rozprawy k. 134) konkretnych dokumentów przedłożonych przez powoda, z których przeprowadza dowód, ograniczając się do wskazania na „dokumenty zawarte w aktach sprawy”. Taka treść postanowienia dowodowego budzi zastrzeżenia z punktu widzenia przepisów art. 217 i 236 k.p.c., ale uchybienie to mogłoby mieć znaczenie tylko, gdyby taka treść postanowienia dowodowego (bez wymienienia konkretnego środka dowodowego) miała wpływ na wynik postępowania, a tego apelujący nie wykazał. Przeciwnie, apelujący wskazał, że Sąd Rejonowy ocenił złożone przez powoda dokumenty i nie wykazał, by jakiś dokument pominął. Apelujący nie podjął w środku odwoławczym nawet próby wykazania, że treść postanowienia dowodowego wydanego 6 listopada 2019 r. miała jakikolwiek wpływ na wynik sprawy, a bez tego zarzut apelacyjny naruszenia przepisów postępowania jest nieskuteczny. Przypomnieć bowiem należy, że skuteczne procesowo są tylko takie uchybienia przepisom postępowania, które wpłynęły na wynik sprawy.

Jeżeli chodzi o kwestię skuteczności umowy cesji, której w apelacji poświęcono istotną część rozważań, to Sąd Rejonowy jej nie zakwestionował. Przyjął jednoznacznie, że (...) sp. z o.o. zawarła 24 października 2016 r. z powodem

umowę przelewu wierzytelności. Niezrozumiały był zatem zarzut naruszenia art. 232 k.p.c. przez przyjęcie, że powód nie wywiązał się z obowiązku wykazania zawarcia umowy cesji, a także wszystkie zarzuty apelującego odnoszące się do oceny umowy przelewu wierzytelności – również w aspekcie materialnym – były w rozpoznawanej sprawie chybione. W tym miejscu Sąd Okręgowy wskazuje na nieprawidłowość kwalifikacji w środку odwoławczym zarzucanych Sądowi I Instancji naruszeń przepisów art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 510 k.c., art. 509 § 1 k.c., art. 353¹ k.c. jako naruszeń przepisów postępowania mających wpływ na wynik sprawy. Wszystkie ww. normy mają bowiem charakter materialnoprawny i nie można ich naruszenia uznawać za naruszenie przepisów postępowania, jak uczyniono w apelacji. Zbędne było z podanej przyczyny analizowanie tych wszystkich zarzutów strony powodowej, które odnosiły się do skuteczności umowy przelewu wierzytelności z 24 października 2016 r. – w tym zakresie bowiem Sąd I Instancji nie dokonał oceny odmiennej od stanowiska strony apelującej.

Odpowiednio wnikliwa analiza uzasadnienia zaskarżonego wyroku prowadzi do wniosku, że Sąd Rejonowy nie uwzględnił powództwa powoda z tej przyczyny, że uznał złożone w procesie dowody za niewystarczające do ustalenia, że poprzednik prawny powoda (cedent) i pozwana zawarli umowę pożyczki, z której powód wywodził roszczenie. W tym wyrażała się istota oceny dokonanej przez Sąd orzekający, pominięta w apelacji.

Sąd Rejonowy stwierdził, że analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że brak dowodów na to, iż pozwana dokonała czynności składających się na zawarcie umowy, bowiem powód złożył tylko: wydruk komputerowy ramowej umowy pożyczki, wydruk formularza informacyjnego dotyczącego umowy pożyczki, wydruk oświadczenia o odstąpieniu od umowy, wezwanie do zapłaty. Jest to stwierdzenie prawidłowe na gruncie zebranego w sprawie materiału. Z tych dokumentów nie wynika bowiem, że pozwana dokonała rejestracji i weryfikacji na portalu (na stronie internetowej pożyczkodawcy) oraz że złożyła wniosek o pożyczkę, która została jej udzielona – brak w aktach sprawy wniosku pozwanej o udzielenie pożyczki i zgody pozwanej na zawarcie umowy ramowej. Powód nie złożył też potwierdzenia wykonania przez pozwaną przelewu weryfikacyjnego ani dowodu doręczenia pozwanej umowy na trwałym nośniku. Rozważania Sądu Rejonowego w tym zakresie i dokonane ustalenia były prawidłowe i Sąd odwoławczy uznał je za własne. Braki dowodowe wskazane przez Sąd Rejonowy uprawniały do oceny, że strona powodowa nie wykazała najistotniejszego dla sprawy faktu zawarcia umowy pożyczki, z której wywodziła swoje roszczenie.

Jak wynika z apelacji, powód uznawał umowę przelewu wierzytelności z 24 października 2016 r. za przedstawione Sądowi orzekającemu źródło dowodowe pozwalające na ustalenie, że doszło do zawarcia umowy pożyczki będącej źródłem zobowiązania pozwanej; powoływał się w tym kontekście także na treść załącznika do umowy przelewu, w którym wskazany został numer umowy pożyczki i części składowe roszczenia. Nie można jednak uznać, że z tych dokumentów „wynika, że doszło do zawarcia umowy pożyczki”, jak wywodził apelujący. Dokumenty związane z przelewem wierzytelności pomiędzy powodem a (...) sp. z o.o. nie są bowiem dokumentami źródłowymi, z których „wynika” zawarcie umowy pożyczki, a których obowiązek przedstawienia sądowi w sporze z pożyczkobiorcą ma domagający się zwrotu pożyczki. Powód w sposób nieuprawniony traktował dane zawarte w umowie przelewu wierzytelności z 24 października 2016 r. jako wystarczające do wykazania faktu zawarcia umowy pożyczki z pozwaną. Tzw. dokumentacja pożyczkowa udostępniona sądowi była niepełna, na co słusznie wskazał Sąd I Instancji, i wobec zarzutów pozwanej nie pozwalała na ustalenie, że została zawarta umowa pożyczki będąca źródłem zobowiązania dochodzonego przez stronę powodową. Sama okoliczność, że poprzednik prawny powoda dysponował danymi pozwanej, nie pozwala na ustalenie, że pozwana złożyła oświadczenie woli, w wyniku którego zawarła umowę pożyczki 23 kwietnia 2015 r. W zakresie dokonanej w tym względzie oceny zebranego materiału Sąd Rejonowy nie naruszył art. 233 § 1 k.p.c. i dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych.

Powód wywodził w apelacji, że dołączony do akt sprawy wydruk dokonania zapłaty przez pozwaną kwoty 0,01 zł stanowi czynność, o której mowa w punkcie 3.3 ramowej umowy pożyczki złożonej do akt sprawy, jednakże umowa ramowa pożyczki nr (...) jest z 23 kwietnia 2015 r. (k. 99-102), natomiast przelew złożony przez powoda (k. 81) jest wcześniejszy, z 20 września 2014 r. Nie mógł więc stanowić dowodu akceptacji przez pozwaną warunków ramowej umowy pożyczki z 23 kwietnia 2015 r. złożonej do akt sprawy [o treści przytoczonej w apelacji]. W konsekwencji trafna

była ocena, że brak dowodu na zawarcie umowy z 23 kwietnia 2015 r. i na dokonanie przez pozwaną czynności, które według tej umowy stanowiły zawarcie Umowy Pożyczki – punkt 3.3. i 3.4 umowy z 23 kwietnia 2015 r., k. 99v. Nie na też zbieżności pomiędzy oznaczeniem numerycznym umowy ramowej z 23 kwietnia 2015 r. (nr (...)), a o oznaczeniem umowy pożyczki w dokumencie przelewu z 20 września 2014 r. Z innych dokumentów złożonych przez powoda do akt sprawy wynika, że były z pozwaną zawierane także inne umowy, co pozwala domniemywać, że zostały przez powoda złożone niewłaściwe dokumenty. Co istotne, pozwana zarzucała, że brak dowodu na to, że zaakceptowała umowę ramową i kwestionowała jej zawarcie (k. 115), co obliowało powoda do złożenia dowodów dokonania przez pozwaną czynności określonych w punkcie 3.3 tej umowy.

Trafnie też Sąd I instancji stwierdził, że brak w zebranych materiale dowodu przekazania kwoty pożyczki do dyspozycji pozwanej. Nie jest bowiem takim dowodem potwierdzenie realizacji przekazu pieniężnego kwoty 1.800 zł z dnia 23 kwietnia 2015 r. znajdujące się na k. 107 akt – wydruk komputerowy z wewnętrznego systemu elektronicznego, niespełniający wymogów z art. 7 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Numeru rachunku bankowego odbiorcy na tym potwierdzeniu nie sposób przy tym, na podstawie materiału zebranego w sprawie, powiązać z rachunkiem bankowym należącym do pozwanej; brak dowodu, że pozwana taki rachunek wskazała do wypłaty pożyczki. Podkreślenia wymaga okoliczność, że pozwana zaprzeczyła, że rachunek bankowy wskazany w tym dokumencie należy do niej, a także, że otrzymała środki pieniężne, których zwrotu dochodził powód (k. 115), co obciążało powoda obowiązkiem wykazania tej okoliczności (art. 6 k.c.), a dowód nie został przedstawiony. Brak potwierdzenia (udowodnienia), że pożyczkodawca przeniósł przedmiot pożyczki na pozwaną był wystarczający do oddalenia powództwa. Nie można bowiem przyjąć, że pozwana ma obowiązek zapłaty kwoty dochodzonej pozmem z tytułu zwrotu pożyczki w sytuacji niewykazania przez powoda, że pożyczone środki otrzymała. W każdym przypadku domagający się zwrotu pożyczki powinien wykazać wydanie przedmiotu pożyczki - dopiero po wydaniu może się bowiem domagać jej zwrotu. Przed wydaniem pożyczki nie powstaje wierzytelność pożyczkodawcy (Sąd Okręgowy podziela w tym względzie pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 6 lipca 2012 r. w sprawie V CSK 394/11).

Zarzut dotyczący naruszenia art. 5 pkt 13) ustawy z 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim w kształcie zgłoszonym w apelacji (pkt 10.) oraz zarzut naruszenia art. 60 k.c. w zw. z art. 29 ust. 1 ww. ustawy były niezasadne z tego względu, że Sąd Rejonowy nie odmówił uwzględnienia jako środków dowodowych dokumentów pożyczkowych w formie właściwej dla umowy zawieranej na odległość, przeciwnie – dopuścił wyraźnie zawarcie umowy w tej formie i korzystanie z takich dokumentów, ale stwierdził, że w tym przypadku powód nie przedstawił dowodów pozwalających przyjąć, że umowa w takiej formie (na odległość) została zawarta. Powód stwierdził w apelacji, że „pozwany wszelką dokumentację otrzymał na wskazany przez niego adres e-mail”, ale brak w zebranych materiale potwierdzenia tego wskazania i nie przedstawiono go także w apelacji.

Nie doszło także do naruszenia art. 773 k.c., który jest przepisem dotyczącym ustawowego prawa zastawu komisanta i który nie był stosowany przez Sąd Rejonowy z uwagi na przedmiot sprawy, którym było roszczenie o zwrot pożyczki.

Odnosząc się do wniosku apelującego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego rewidenta Sąd Okręgowy wskazuje, że apelujący nie sprecyzował faktu, który miałby podlegać wykazaniu tym dowodem (do czego obliuguje art. 236 k.p.c.), a przy tym zgłoszenie tego wniosku dopiero w postępowaniu apelacyjnym było oczywiście spóźnione. Z uzasadnienia apelacji można wnosić, że powód zgłosił ten wniosek tylko z tej przyczyny, że w innym postępowaniu sądowym „o podobnym stanie faktycznym” taki dowód został przeprowadzony i biegły wypowiedział w opinii pogląd zacytowany w apelacji, dotyczący obliogów pożyczkobiorcy przy zawieraniu umowy na odległość. Ta okoliczność nie uzasadniała uwzględnienia wniosku strony powodowej, i to zgłoszonego dopiero w apelacji. Sąd Okręgowy uznaje, że kwestie stanowiące przedmiot przytoczonej w apelacji opinii są kwestiami należącymi do oceny sądu, a nie kwestiami z zakresu wiedzy specjalnej.

Wobec dokonanej oceny Sąd odwoławczy nie stwierdził podstaw do zmiany zaskarżonego orzeczenia, ani do jego uchylenia i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

W zakresie kosztów postępowania apelacyjnego Sąd odwoławczy rozstrzygnął na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., uwzględniając jego wynik. Zwrotowi na rzecz pozwanej podlega koszt jej zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Określenie stawki wynagrodzenia pełnomocnika (450 zł) nastąpiło na podstawie przepisów § 2 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (t.j.2017.1797 ze zm.). Sąd Okręgowy uwzględnił wniosek o zwrot tych kosztów zawarty w odpowiedzi na apelację, skierowanej zarówno bezpośrednio do pełnomocnika strony powodowej (zgodnie z art. 132 § 1 k.p.c.), jak i złożonej do sądu z uwagi na fakt podpisania apelacji przez prezesa zarządu powodowej spółki, a nie przez pełnomocnika (uznając tak złożony wniosek za złożony skutecznie; por. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 października 2011 r., I PZ 28/11).

Małgorzata Wiśniewska